

Space Needle - angl. – „priestorová ihla“; pozri *Vesmírna ihla*

spaciodynamizmus - z lat. spatium – „priestor“, z gréc. dynamika – „život, sila“

-maliarsky a sochársky smer v rámci *kinetických* programov umenia z 50.rokov 20.st.; dielo prekračuje výtvarné a funkčné hranice závesného obrazu alebo sochy; v maliarstve sa usiluje vytvoriť obraz, ktorý by pôsobil na zrak a hmat jednotou hmoty, farby, svetla, pohybu a priestoru; využíva k tomu techniku *pikáže*; smer založený L.Fontanom (zakladateľ *Abstraction-Création*), A.Soldatim, L.Veronesim, A.Magnellim

Spada Lionello - (†1622); taliansky barokový maliar aktívny v *Ríme* a jeho rodnom meste *Bologna*, kde on stal sa známy ako jeden z nasledovníkov *Caravaggia* (pozri *caravaggizmus*, *caravaggisti*)

https://en.wikipedia.org/wiki/Leonello_Spada

<https://www.google.sk/search?q=Lionello+Spada+painter&espv=2&biw=1844&bih=995&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CCsQsARqFQoTCJXp8oKa4scCFQq8FAodaGEI0w&dpr=1>

L. Spada: Aeneas a Anchises (1615)

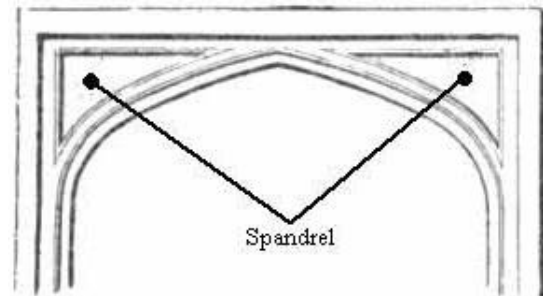
spandrel - tiež spandrila, menej často spandril alebo splaundrel, je priestor medzi dvoma oblúkmi alebo medzi oblúkom a obdĺžnikovou stenou; pozri španielsky *alfiz*

- *cvikl* postavený na hrote; medzi oblúkom a pravouhlou stenou

1. priestor, často trojuholníkový, medzi ľavou alebo pravou vonkajšou krivkou oblúka a obdĺžnikovým rámom, ktorý ho obklopuje
2. priestor medzi dvoma oblúkmi a horizontálnym tvarovaním alebo rímsou nad nimi
3. horizontálne členenie medzi oknami jednotlivých podlaží vysokej budovy
4. orientálny, najmä modlitebný koberček s vzorom oblúkov konštruovaných v rohoch

pravouhlý spandrel
trojuholníkový spandrel

Spangenberg Gustav Adolph - (†1891); nemecký maliar, mladší brat maliara Louisa Spangenberg; maľoval najprv malé *žánrové* obrázky, od ktorých prešiel k veľkým historickým témam, predovšetkým z obdobia *reformácie*; vo svojej maliarskej remeselnej zručnosti nadväzoval na starých nemeckých majstrov

G. A. Spangenberg: Pálenie čarodejníc (1862)

G. A. Spangenberg: Luther hrá v kruhu svojej rodiny (1875)

G. A. Spangenberg: Aristotelova škola (freska, 1883-1888)

G. A. Spangenberg: Sprievod smrti (ilustrácia v časopise „Die Gartenlaube – Illustriertes Familienblatt“, 1879)

spánok - www v súvislosti s heslom *nefrit*: už starí Číňania si z nefritu vyrábali čaše, z ktorých pili, lebo verili v jeho očistnú silu; obľúbené boli najrôznejšie druhy *šperkov* a *amuletov*, ktorým sa pripisovali liečivé účinky, napr. detoxikácia organizmu, liečenie zápalov obličiek a močových ciest; v duševnej oblasti sa verí, že nositeľ nefritu nadobudne duševného pokoja a vyrovnanosti, získa pokojný a nerušený spánok, uľaví sa mu od bolestí hlavy, tlmí agresivitu a napomáha utíšiť žiaľ

pozri *Kleobis a Biton*; *Hypnos*, *Jákovov rebrík*, *sedem spáčov*; *lôžko/posteľ*; *sen*

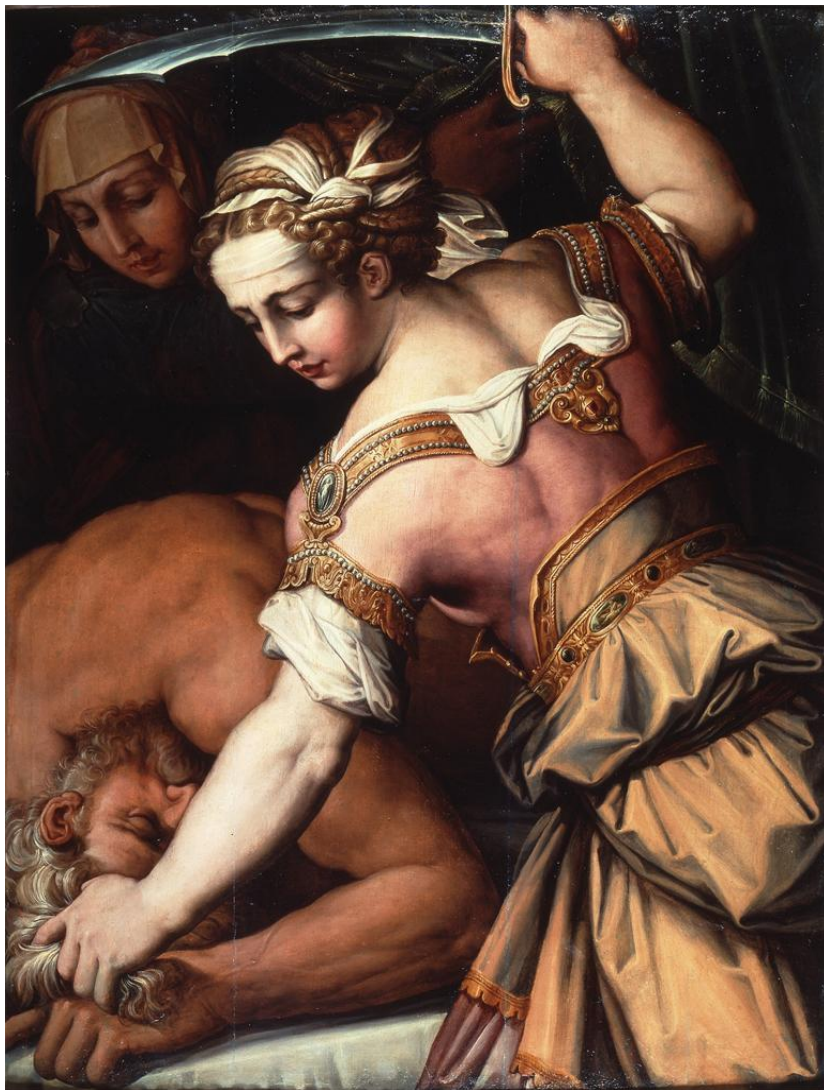
<http://www.webumenia.sk/web/guest/search/-/simpleSearch/tags=sp%C3%A1nok>

P. di Cosimo: Venuša, Mars a Cupido (1486-1510)

Giorgione: Spiaca Venuša (1510)

G. Vasari: Judita a Holofernes (16.st.)

B. Strigel: Spiaci strážca s rukavicou a palčátom (16.st.)

A. Van Dyck: Kupido a Psyche (1640)

A. Van Dyck: Samson a Dalila (1620)

A. Van Dyck: Jupiter a Antiope (17.st.)

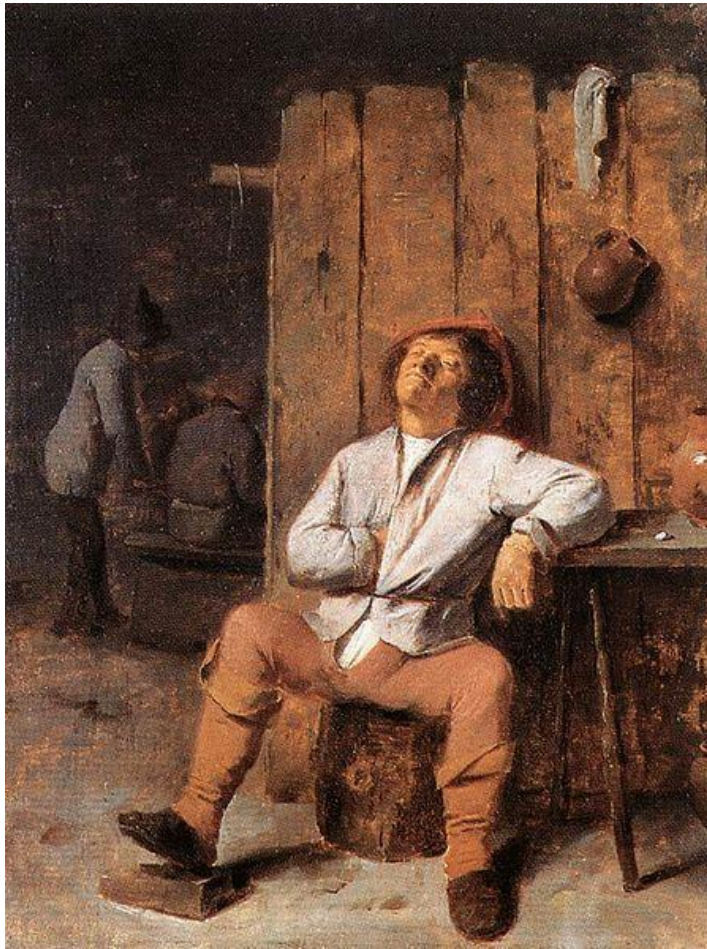
A. Gentileschi: Jael a Sisera (1620)

G. ter Borch II: Strážnica s vojakom fúkajúcim dym do tváre spiaceho kamaráta (17.st.)

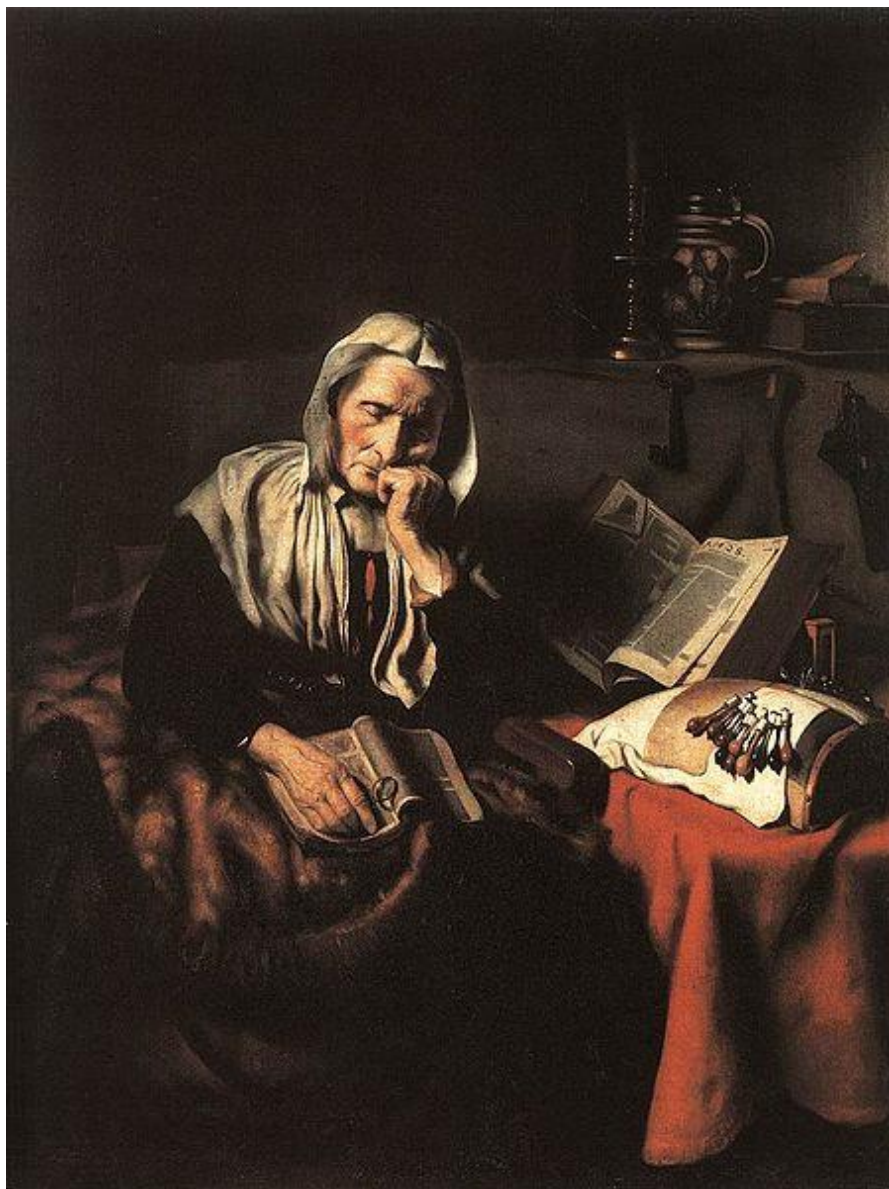
Guercino: Spiaci Endymion (17.st.)

A. Brouwer: Poriadny spáč (17.st.)

A. Quellinus: Spiace dieťa (slonovina, 1641)

N. Maes: Driemajúca stará žena (1656)

H. J. Terbrugghen: Spiaci Mars (1629)

Rembrandt: Spiaci pastier (left a rytina, 1644)

A. Kraus: Unavený (19.-20.st.)

J.-B. Santerre: Spiace dievča (1710)

G. Ceruti: Spiaci pútnik (1740-1745)

L. Pareto y Alcazar: Spiace dievča (18.st.)

H. Hosmer: Spiaci Faun (1870)

L. Bonnat: Spiace dievčatko (1852)

J. W. Waterhouse: Thanatos a Hypnos (1874)

A. Anker: Dve spiace dievčatá na lavici pri peci (1895)

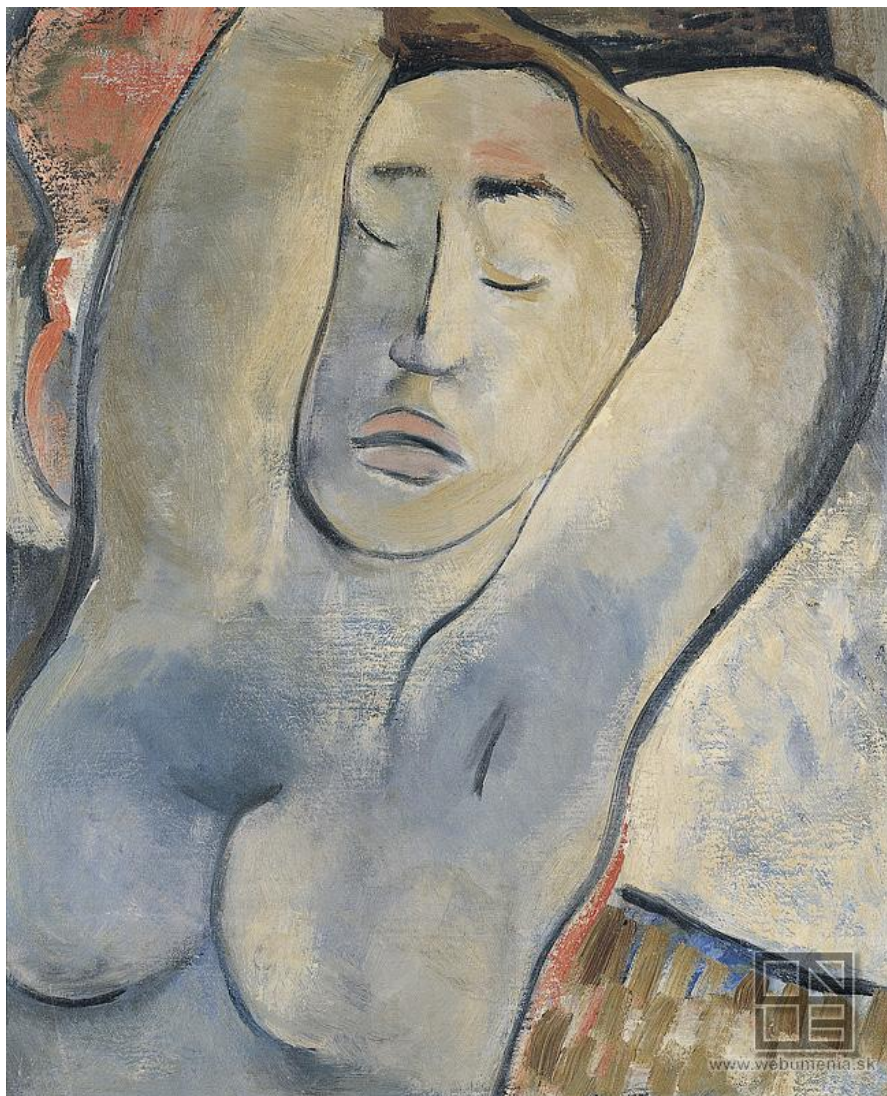
A. Anker: Spiaci chlapec v sene (1897)

K. Hokusai: Spiaca kurtizána (ukijo-e, 19.st.)

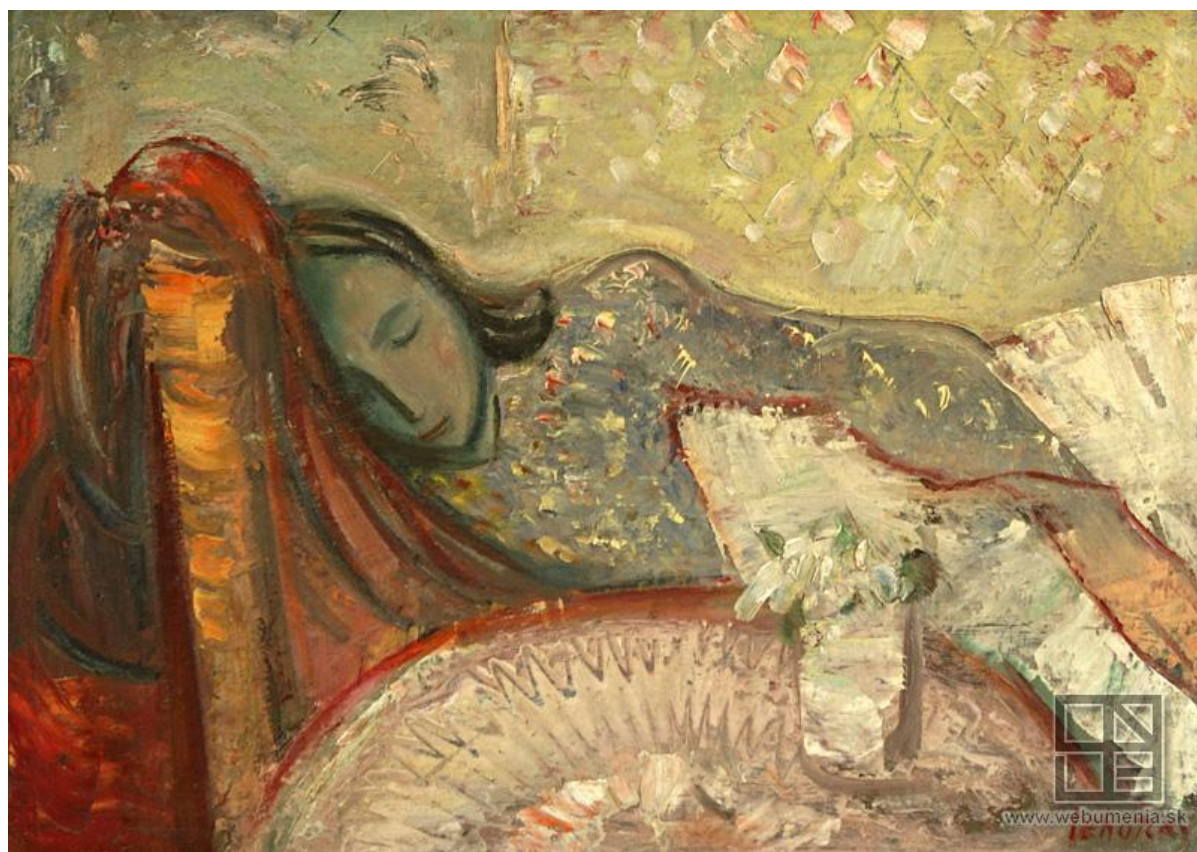
I. Weiner-Kráľ: Spiace dievča (1930)

I. Weiner-Král: Spiaca (1957)

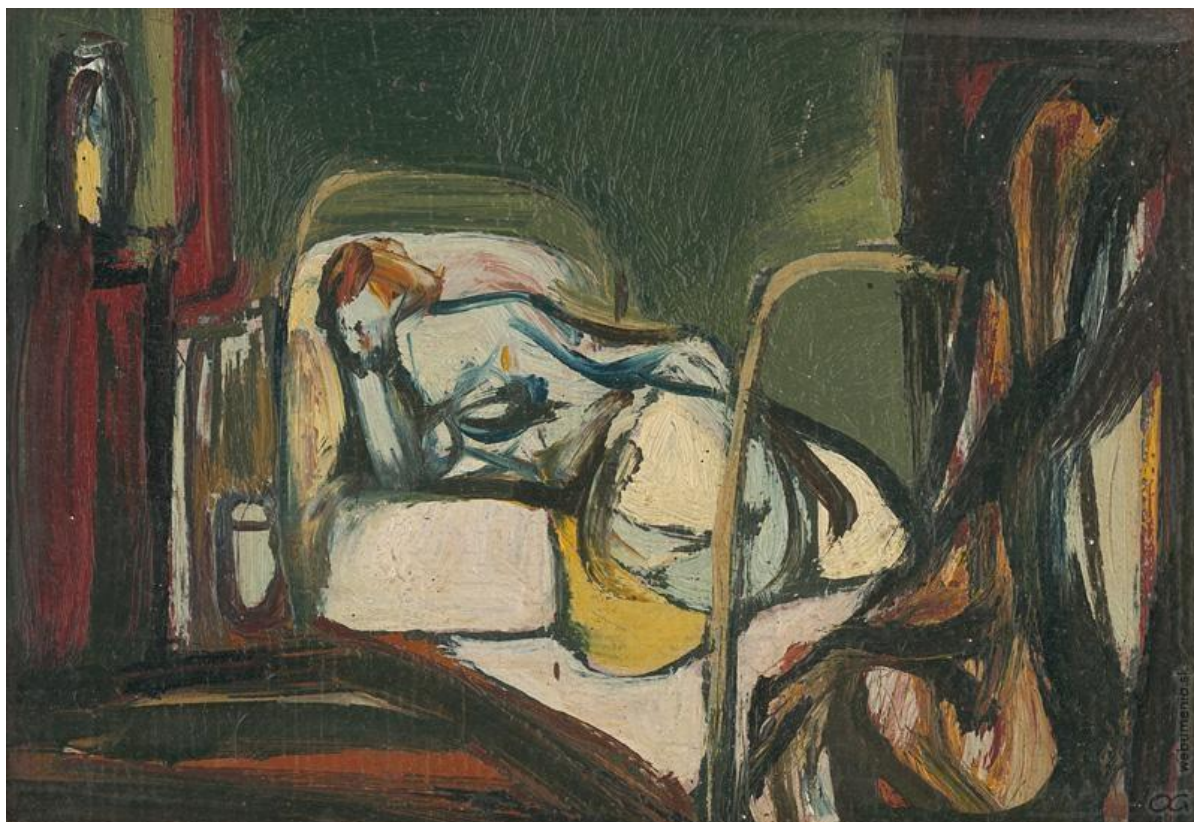
F. Vallotton: Nahá spiaca žena na brehu (1921)

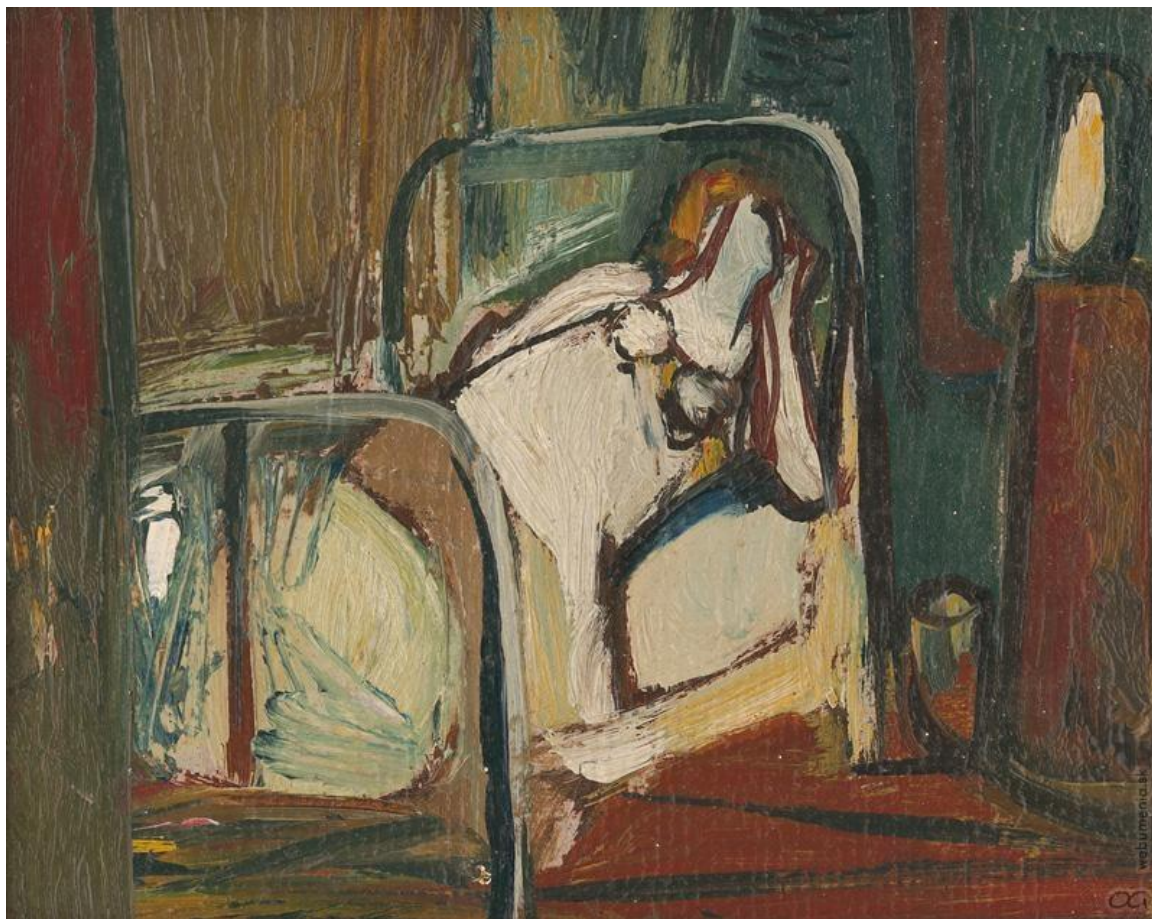
E. Lehotský: Spánok (1946)

J. Hála: Uspávanka v poli (1935)

V. Hložník: Posteľ I (1947)

V. Hložník: Posteľ II (1947)

Spányik Kornel - (†1943); príp. Cornel Spanyik, Kornel Špánik, Cornelius Spanyik; slovensko-maďarský maliar; narodil sa v Bratislave, študoval vo Viedni a Mníchove, jeho učiteľmi boli *Gyula Benczúr*, *Alexander Liezen-Mayer*; pracoval v Budapešti, Bratislave a Viedni; pozri *slovenskí maliari*

<http://www.webumenia.sk/autor/9800>

K. Spányik: Svätý Štefan (1896)

Sparta - grécky názov *Lakedaimon*; grécke mesto Peloponézu, založené okolo 1000 pr.Kr. *Dórmí*; staroveký grécky štát, centrum *Lakoniky*; v 2.st. Sparta ovládnutá *Rimanmi*; pozri *dórske sloh*, *Thermopyly*, *Thesálie*, *Theseión*; *Tyndareós*; *peloponézské vojny*; *pyrrhické tance*; *narcis*; *vlk (Biedermann)*; *grécka antická kultúra*, *dredy*

Spartania prísne rozdeľovali svoju spoločnosť do troch tried: podľa krvi; hore boli Spartania samotní, takmer všetci nordickí, ktorým vládli ich králi (Sparta mala dvoch kráľov pochádzajúcich z dvoch starobylých rodov); stredná trieda pozostávala hlavne z pôvodných obyvateľov Grécka a zopár neskorších potomkov iných indoeurópskych kočovníkov; táto stredná trieda bola čo do vzhľadu spravidla menej nordická ako samotní Spartania; najnižšiu triedou spartskej spoločnosti tvorili tí najtmavší, tzv. héloti, ktorí boli hlavne pôvodní Mediteranci, ktorí sa zmiešali so severoafrickými (arabskými, núbijskými a semitskými) otrokmi, privezenými do tejto oblasti v skoršom období; Spartania plne zasvätili svoje životy vojenskému a telesnému tréningu; každý spartský muž bol celoživotný vojak a nikdy neplnil v spoločnosti inú úlohu; stredná trieda zaobstarávala všetku hospodársku činnosť v meste, zatiaľ čo najnižšie triedy sa starali o manuálnu prácu; existencia takejto plne špecializovanej a plne profesionálnej vojenskej triedy je jedinečná v histórii a Sparta bola jediným gréckym mestom, ktoré nemalo hradby – nikto nepovažoval za rozumné zaútočiť na mesto, takí obávaní boli vojaci Sparty; Spartania tiež praktikovali primitívnu formu eugeniky (zlepšenie rasovej línie): dovoľovali len tým najlepším a najvzornejším zo seba

prežiť až do dospelosti; všetky novorodenci boli skúmaní radou starších a akékoľvek mentálne retardované alebo ťažko postihnuté deti boli úmyselne nechané napospas smrti; Spartania tiež pravidelne vykonávali takzvané „crypteia“ – hromadné zabíjanie stoviek hélotov naraz, čo sa považovalo za opatrenie potrebné na zachovanie ich spoločnosti; navyše spartské zákony uvaľovali ťažké tresty za celibát a neskoré sobáše a oslobodzovali od daní tých, ktorí mali viac ako štyri deti; výsledný efekt všetkých týchto opatrení bola postupná nordikizácia spoločnosti; tento proces sa však začal oslabovať, keď kvôli bojachtivej povahe Sparťanov nakoniec prakticky vymizla ich vojnová trieda; mnohí boli zabíjaní na bojisku predtým, ako mali čas rozmnožiť sa v dostatočných číslach na zachovanie pevného populačného rastu; takto oslabení Spartania boli nakoniec podrobení Indoeurópanmi zo severného Grécka, Macedóncami; Spartania sú teda takmer jedineční v tom, že nezmizli rasovou integráciou, ale skôr „sebavyvraždením“ počas nekonečných vojen

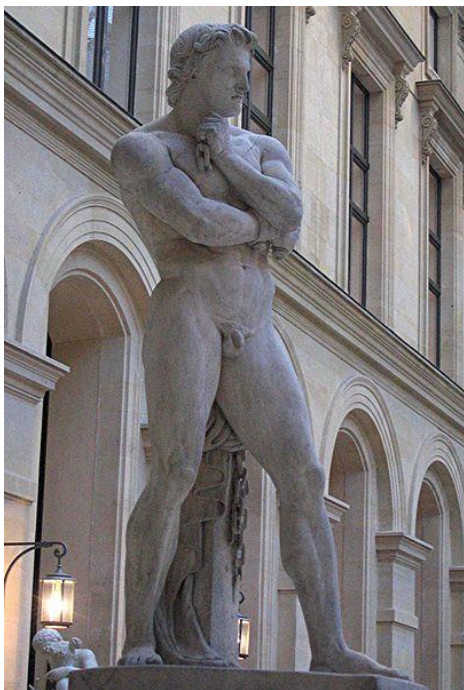
Hlava Sparťana (červeno figurová keramika)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Lakedaimon (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

Spartacus - grécky Σπάρτακος/Spártakos; lat. Spartacus; pôvodom *trácky gladiátor*; 73 pr.Kr. vodca povstania v starovekom *Ríme*, ktoré bolo 71 pr.Kr. potlačené a 6000 zajatcov *ukrižovaných* pozdĺž cesty z Capuy do Ríma; málo je známe o Spartacusi mimo vojnových udalostí a prežívajúce historické správy sú niekedy protichodné a nemusia byť vždy spoľahlivé; všetky zdroje sa zhodujú, že to bol bývalý gladiátor a dokonalý vojenský vodca; v rozpore so zaužívanou mienkou žiadna historická správa neuvádza, že cieľom povstalcov bolo zrušenie *otroctva* v rímskej republike; sami povstaleckí vodcovia sa dopúšťali mnohých zverstiev

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BA>
<http://ca.wikipedia.org/wiki/Esp%C3%A0rtac>
<http://ja.wikipedia.org/wiki/%E3%82%B9%E3%83%91%E3%83%AB%E3%82%BF%E3%82%AF%E3%82%B9>

D. Foyatier: Spartacus (1830)

L.-E. Barrias: Prísaha Spartacusovi (Jardin des Tuileries, Paris, 1871)

V. Vela: Spartacus (1847-1849)

Nicolo Sanesi: Smrť Spartacusa počas záverečnej bitky s Crassom (ilustrácia, 1889)

F. Bronnikov: Ukřižování otroci (1878)

Spartali Stillman Marie - (†1927); britská prerafaelistická maliarka gréckeho pôvodu; pravdepodobne najväčšia žena umelkyňa tohto hnutia; pozri *Beatrice*, *prerafaelisti*

http://en.wikipedia.org/wiki/Marie_Spartali_Stillman

M. Spartali Stillman: Beatrice Portinari (1895)